

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ETIKAI CHARTA¹

I. A dokumentum háttere és célja

Az Európai Unió Bírósága (EUB) elkötelezett amellett, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében foglalt uniós értékekkel összhangban fejleszti, vezeti be és használja a mesterséges intelligenciát (a továbbiakban: MI) az emberközpontú és megbízható MI előmozdítása érdekében. Az MI-rendszerek kezelése során az EUB az alkalmazandó jogszabályok – többek között az uniós adatvédelmi rendelet² és a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet³ – szigorú betartása mellett végzi és fogja végezni tevékenységét. A megbízható MI-nek azonban nemcsak jogszerűnek, hanem etikusnak és szilárdnak is kell lennie, mind technikai, mind társadalmi szempontból.⁴

Ennek alapján az EUB fokozatosan számos MI-vezérelt eszközt vezet be, többek között azzal a céllal, hogy segítse a Bíróságot és a Törvényszéket igazságszolgáltatási feladataik ellátásában. Ezek az eszközök várhatóan javítani fogják az igazságszolgáltatási és igazgatási eljárások hatékonyságát és eredményességét, és a Bíróságot hozzáférhetőbbé teszik a polgárok számára.

Az MI számos kockázatot vet fel, amikor azt az EUB-n belül az igazságszolgáltatási funkciókat támogató tevékenységekhez alkalmazzák. E kockázatok közül kiemelkedik a nem megfelelő vagy sérült adatok felhasználásához kapcsolódó részrehajlás és hátrányos megkülönböztetés, az érzékeny információk – köztük a személyes adatok – nyilvánosságra hozatala, a kibertámadások, a megmagyarázhatóság hiánya, valamint – különösen az igazságszolgáltatási tevékenységekkel összefüggésben – a technológiára való túlzott támaszkodás („automatizálási részrehajlás”). Ez utóbbi az ítélkezési gyakorlat fejlődésének megmerevedéséhez, a más jogrendszerekre fordított figyelem csökkenéséhez, valamint bizonyos jogi kultúrák dominanciájának előnyben részesítéséhez vezethet, és hatással lehet a bírósági határozatok minőségére.

Etikai normákat kell létrehozni e kockázatok kezelése, valamint annak biztosítása érdekében, hogy továbbra is teljes mértékben az emberek – különösen a bírák és a főtanácsnokok – irányítsák a bírósági eljárásokat, megőrizve autonómiájukat és függetlenségüket.

¹ Az Európai Unió Bírósága 2026. január 26-án fogadta el a Chartát.

² A természetes személyeknek a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében való védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 45/2001/EK rendelet és az 1247/2002/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. október 23-i (EU) 2018/1725 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2018. L 295., 39. o.).

³ A mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, továbbá a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról szóló, 2024. június 13-i (EU) 2024/1689 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet) (HL L, 2024/1689, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>). Bár az MI-rendelet 2024. augusztus 1-jén lépett hatályba, a rendelkezései különböző – 2025. február 2. és 2027. augusztus 2. közötti – időpontokban válnak alkalmazandóvá. Amennyire ez a gyakorlatban lehetséges, az EUB elkötelezi magát, hogy az összes rendelkezésnek azonnal megfelel, anélkül, hogy megvárná azok hivatalos alkalmazási kezdőnapját.

⁴ Mesterséges intelligenciával foglalkozó magas szintű független szakértői csoport, Etikai iránymutatás a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozóan, 2019.

Ez a Charta⁵ kifejezi az EUB kötelezettségvállalásait az intézményen belül kifejlesztett vagy bevezetett MI-eszközök etikus használatával kapcsolatban. Egyértelművé teszi az intézményen belüli felhasználók és a nyilvánosság számára, hogy az intézmény miként kíván működni. A Charta az MI-rendszerek létrehozására, bevezetésére és használatára vonatkozik, azok teljes életciklusa során.

II.A felelős MI előmozdítását és a kockázatcsökkentést célzó etikai normák és intézkedések

A. Méltányosság, pártatlanság, megkülönböztetésmentesség és alapvető jogok

Az EUB biztosítani fogja, hogy bármely, az általa vagy az ellenőrzése alatt eljáró vállalkozók által létrehozott MI-rendszer kialakítása és megvalósítása megfeleljen a méltányosság, a pártatlanság és a megkülönböztetésmentesség elvének, és teljes mértékben tiszteletben tartsa az alapvető jogokat. Hasonlóképpen, a harmadik felek intézményen belül bevezetendő MI-rendszereinek kiválasztásakor az EUB a rendelkezésre álló információk alapján minden észszerű lépést megtesz annak biztosítása érdekében, hogy ezek a rendszerek megfeleljenek ezeknek az elveknek és alapvető jogoknak.

Az EUB-n belül az MI-rendszerek kontextuális betanításához, validálásához és teszteléséhez használt adatkészleteknek relevánsnak, reprezentatívnak és a lehető legnagyobb mértékben hibamentesnek, átfogónak, következetesnek és naprakésznek kell lenniük. Minden észszerű erőfeszítést meg kell tenni annak érdekében, hogy azonosítsák, orvosolják és enyhítsék azokat az esetleges részrehajlásokat, amelyek az uniós jog által tiltott hátrányos megkülönböztetéshez vezethetnek, befolyásolhatják a pártatlanságot, vagy bármely más negatív hatást gyakorolhatnak az alapvető jogokra.

Az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében az EUB által kifejlesztett vagy bevezetett MI-interfészeknek és -rendszereknek különböző igényeket és képességeket kell kielégíteniük. Az EUB elkötelezett, hogy minimálisra csökkentse a technológiai jártasságbeli különbségekből eredő akadályokat, akár a munkahelyi környezetben, akár a jogi eljárásokban, vagy az EUB és a nyilvánosság közötti kapcsolattartásban. Az MI-eszközök használata az EUB értékeivel összhangban előmozdítja a multikulturalizmust és a többnyelvűséget.

5 A Charta az EUB által 2023. június 19-én elfogadott és a honlapján közzétett Mesterséges Intelligencia Stratégiára épül (https://curia.europa.eu/cms/upload/docs/application/pdf/2023-11/cjeu_ai_strategy.pdf). A stratégia ismertette az MI-eszközök bevezetésének várt előnyeit, meghatározta az EUB által követni kívánt elveket, és megfelelő belső irányítási modellt hozott létre, különös tekintettel a két bírósági fórum tagjaiból és a szervezeti egységek képviselőiből álló Mesterséges Intelligencia Irányító Testületre.

B. Átláthatóság és nyomonkövethetőség

Az EUB az MI-rendszereket kizárólag a köz érdekében, az uniós Szerződések szerinti küldetésének és feladatainak ellátása céljából, és kizárólag az egyes rendszerek rendeltetésszerű céljára fogja használni. Az egyes MI-rendszerek és felhasználási kategóriák konkrét célját és célkitűzéseit megfelelően azonosítani és dokumentálni kell.

Az EUB tagjai és személyzete részletes magyarázatot és tájékoztatást kap az MI-eszközök működéséről. Az MI-rendszerek pontosságára vonatkozó korlátokat érthetően kell ismertetni.

A felhasználókat tájékoztatni kell arról, ha MI-rendszerrel lépnek kapcsolatba. Az MI által ellenőrzés nélkül generált tartalmakat ilyenként kell jelölni, ha azokat a létrehozásukat kérő felhasználón kívüli más személyek számára is elérhetővé teszik.

A kontextuális betanításhoz használt, az MI-rendszer kimenete szempontjából releváns adatkészleteket és -folyamatokat ismerni és dokumentálni kell.

C. Rendszerintegritás és titoktartás

Az MI-rendszereknek technikailag szilárdnak kell lenniük, és biztonságosan és megbízhatóan kell működniük, megfelelő biztosítékokkal, a támadásokkal szembeni ellenálló képességgel, a rosszindulatú használat elleni védelemmel és a káros hatások megelőzésére vagy korlátozására szolgáló hatékony biztonsági mechanizmusokkal.

A titoktartás az EUB munkájának alapvető és meghatározó jellemzője. Ezért különösen óvatos és megfontolt megközelítésre van szükség az MI-eszközök integrációjának tekintetében. Az MI használata során teljes mértékben meg kell felelni az intézmény meglévő titoktartási protokolljainak, belső biztonsági szabályainak és adatvédelmi normáinak.

D. Emberi közreműködés, felügyelet és elszámoltathatóság

Az EUB-n belül az MI és az ember közötti feladatmegosztás során meg kell őrizni az utóbbi központi szerepét, meg kell erősíteni annak képességeit, és megfelelő emberi felügyeletet kell előírni. A bírósági eljárások tekintetében az emberek, különösen a bírák és a főtanácsnokok, továbbra is teljes irányítást gyakorolnak. Az MI-rendszerek nem kaphatnak döntéshozatali hatáskört.

Minden MI-rendszert emberi felügyelet mellett kell kifejleszteni, bevezetni és használni. Erős minőségellenőrzési mechanizmusokat és protokollokat kell alkalmazni. Ezek magukban foglalják az ellenőrzéseket és a felhasználók által adott, a kimenet minőségére vonatkozó visszajelzéseket. Ezen ellenőrzésekért felelős személyek jelentést tesznek az anomáliákról és a hibákról.

A felhasználóknak kritikus megközelítést kell alkalmazniuk a gépek által generált eredményekkel kapcsolatban, minden egyes esetben ellenőrizniük kell azok pontosságát és teljességét, és további ellenőrzések céljából be kell jelenteniük a hibákat, problémákat vagy akár az egyszerű kétségeket.

Az EUB meghatározza és elosztja a felelősségi köröket az MI-rendszerek fejlesztésének, bevezetésének és használatának különböző szakaszaiban, és létrehozza azokat a folyamatokat, amelyek segítségével nyomon követik azok működését, és orvosolják a gyenge pontokat és hiányosságokat.

Az EUB adatellenőrzési kultúrát hoz létre és alkalmaz, amely hatékony biztosítékokat nyújt az MI kialakításának, fejlesztésének és használatának pontosságára, integritására, valódiságára és megbízhatóságára vonatkozóan.

Az elszámoltathatósági hiányosságok elkerülése érdekében az MI-rendszerek használatát mindig egyértelmű belső felelősségmegosztásnak kell kísérnie a végleges dokumentum vagy az MI segítségével előállított egyéb eredmények tekintetében. A végső termékért az egyén felel, és ez az elszámoltathatóság nem ruházható át az MI-rendszerre.

Az EUB szervezeti egységei vagy szerződéses partnerei által kifejlesztett MI-rendszereket rendszeres tesztelésnek és ellenőrzésnek kell alávetni annak érdekében, hogy felismerjék és kijavítsák az esetleges részrehajlásokat és hiányosságokat, és javítsák a kimenetek minőségét.

Az intézmény elkötelezett a felelős és megbízható MI-használat kultúrájának előmozdítása mellett, amelynek érdekében rendszeres képzéseket biztosít munkatársainak és tudatosságnövelő kezdeményezéseket tesz.

Az irányítási mechanizmusokat felül kell vizsgálni és adott esetben ki kell igazítani, hogy azok folyamatosan megfeleljenek a célnak.

E. Társadalmi és környezeti felelősség

Az EUB számára egyértelmű, hogy az MI-rendszerek bevezetése során felelősséggel tartozik a társadalom és a környezet iránt. Az EUB gondosan mérlegeli a lehetséges hatásokat.

Gondoskodik arról, hogy a rendszerek bevezetése ne csökkentse a polgárok és az EUB közötti interakció emberi dimenzióját, és ne mélyítse a „digitális szakadékot”.

Az MI-rendszerek kifejlesztése, bevezetése és használata során törekedni kell a környezetre gyakorolt káros hatások minimalizálására, különösen az energia- és vízfogyasztás vagy a szén-dioxid-kibocsátás tekintetében. Meg kell vizsgálni, hogy van-e olyan alternatíva, amely kisebb környezeti hatással jár.

F. Folyamatos fejlesztés

Az EUB vállalja, hogy lépést tart a technikai, jogi és etikai fejleményekkel.

Az EUB folytatja a nemzeti bíróságokkal és hatóságokkal az MI használatáról zajló párbeszéd előmozdítását és az abban való részvételét. Továbbra is elősegíti az intézményközi együttműködést és megosztja tapasztalatait más igazságszolgáltatási szervekkel. Törekedni fog a bevált gyakorlatok azonosítására és bevezeti azokat, valamint részt vesz a tudományos és társadalmi vitákban.

A Mesterséges Intelligencia Irányító Testület megvizsgálja a releváns visszajelzéseket és technológiai fejleményeket, valamint a saját hivatalos felülvizsgálati mechanizmusainak eredményeit annak érdekében, hogy javaslatot tegyen a Charta megfelelő módosításaira és kiigazításaira, vagy konkrét kérdésekre vonatkozó részletes iránymutatásra.